

Krizový plán školy

Zpracovala: Mgr. Monika Káňová, školní metodik prevence

Krizový plán Základní školy a Mateřské školy Borovského stanoví, jak se mají pracovníci školy zachovat při zjištění následujících projevů rizikového chování žáků.

Vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21 291/2010-28.

Při řešení problému bude spolupracovat Školní poradenské pracoviště – školní speciální pedagog, výchovná poradkyně a školní metodička prevence s ředitelem nebo zástupcem školy a třídním učitelem.

1 TABÁKOVÉ VÝROBKY

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Pedagogický pracovník dále o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.
- V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chovám dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- O potrestání žáka rozhodne pedagogická rada.

¹ § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

2 ALKOHOL

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR *zakázáno*. *Zakázáno* je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat.

Konzumace alkoholu ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné *mu* v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, sepíše pedagogický pracovník o události stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
8. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
9. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
10. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
11. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce. O trestu rozhodne pedagogická rada. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
12. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka či studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
13. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

1. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy alkohol**, postupují takto:
 - a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
 - b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
 - c) Nalezenou tekutinu uloží u vědem školy pro případ usvědčujícího důkazu.
 - d) Zpracují stručný záznam o události.

2. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka alkohol**, postupují takto:
 - a) Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 - b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
 - c) O nález sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
 - d) O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
 - e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

3 OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

- Školním řádem škola stanoví zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem.
- Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekáží, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace OPL ve škole

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Pracovník školy postupuje stejně jako v případě konzumace alkoholu podle pokynů v bodech 2-10.
- 3) Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
- 4) Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
- 5) V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, resp. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
- 6) Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

- Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
 - Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
- 1) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
 - 2) Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti

osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

- 3) Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález OPL ve škole

- A. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
 - 1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 - 2) O nález ihned uvědomí vedení školy.
 - 3) Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
 - 4) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
 - 1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 - 2) O nález ihned uvědomí vedení školy.
 - 3) O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
 - 4) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
 - 5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.
- C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že **některý z žáků má nějakou OPL u sebe**, postupují takto:
 - 1) Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
 - 2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
 - 3) Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

4 KYBERŠIKANA

Pojem kyberšikana (někdy také kyber-mobbing, e-mobbing apod.) představuje úmyslné urážky, vyhrožování, zesměšňování nebo obtěžování druhých prostřednictvím moderních komunikačních prostředků většinou v delším časovém období. Odehrává se na internetu (např. prostřednictvím e-mailů, chatovacích aplikací - napchat, whats app, ICQ , v sociálních sítích – twitter, facebook, na videích umístěných na internetových portálech, sexting, revenge porn), nebo prostřednictvím mobilního telefonu (např. SMS zprávami nebo nepříjemnými telefonáty atd.). Pachatel často jedná anonymně, oběť často netuší, od koho útoky pochází.

Typické rysy:

- Časová neomezenost – útočník může oběť obtěžovat 24 hodin denně.
- Široké publikum – kdokoliv.
- Velmi rychlé šíření obsahu – prostřednictvím informačních technologií.
- Anonymita pachatelů – je zpravidla obtížné, pokud je pachatel zdatný v práci s PC, mobilem apod., vypátrat jeho identitu.
- Změna pojetí osobnosti agresora x oběti – anonymita informačních technologií umožňuje útočit i zjevně fyzicky slabším jedincům na zdatné oběti.
- Možná neúmyslnost – zveřejnění fotografií nemusí být vždy míněno jako útok na kohokoliv, nicméně může ve výsledku způsobit nepříjemnosti oběti.

Prevence ze strany školy:

- 1) Práce na povědomí k problematice kyberšikany.
- 2) Školní řád omezuje užívání mobilních telefonů, pořizování jakýchkoliv záznamů v době vyučování.
- 3) Definovat kompetence v rámci školy.
- 4) Definovat kompetence mimo školu.
- 5) Začlenění tématu do výuky.
- 6) Vzdělávání pedagogů.
- 7) Podpora pozitivního využívání technologií.

Prevence ze strany pedagoga:

- 1) Posílit empatii mezi žáky
- 2) Pracovat na klimatu třídy a školy
- 3) Vést k úctě k druhým
- 4) Dávat pozitivní zpětnou vazbu
- 5) Vytvářet dobré vztahy

Postup při výskytu kyberšikany:

- 1) Rozhovor s účastníky.
- 2) Uvědomění vedení školy.
- 2) Zapojení rodičů.
- 3) Diskuze ve škole.
- 4) Zapojení učitelů.
- 5) V případě podezření vyrozumět orgány činné v trestním řízení.

Doporučení pro oběť:

- neodpovídat
- ukládat důkazy (screenshoty)
- mluvit o tom, co se děje

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

5 EXTREMISMUS, RASISMUS, XENOFobie, ANTISEMITISMUS, HATE SPEECH

Postup při zjištění daného jevu:

- 1) Zjistit hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu.
- 2) Zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
- 3) Informovat vedení školy (ŠPP).
- 4) Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu.
- 5) Nabídnout alternativní volnočasové aktivity.
- 6) Zaměřit výuku na tyto problémy.
- 7) Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
- 8) Pozvat experty k diskusi s žáky/studenty.
- 9) Informovat rodiče v případě zjištění uvedených hlouběji zakotvených postojů a nabídnout jim spolupráci.
- 10) V případě závažných projevů (především násilných) informovat bezpečnostní složky (Policii ČR).

6 ZÁŠKOLÁCTVÍ

Doporučené postupy a metody z hlediska pedagoga:

Kontakt s dítětem:

- nutné komunikovat přátelsky bez hodnocení a odsuzování
- hovořit zásadně o konkrétním chování bez nálepkování dítěte
- nezjišťovat věcnou stránku problému, ale jak ho dítě prožívalo
- zajímat se, jak svoje chování vidí s odstupem, co si o něm myslí teď
- společně hledat cesty k nápravě
- má-li dítě dobrou vůli chovat se lépe, připravit mu pro to podmínky v rodině i ve škole /tato dobrá vůle nesmí být promarněna/

Provést zápis o jednání s dítětem (kopii odevzdat ŠMP).

Kontakt s rodičem:

- vyjádřit porozumění jejich emocím
- vést je v komunikaci k oddělování osobnosti dítěte od jeho konkrétního chování
- přeznačkovávat chování k dítěti /způsob komunikace mění vnitřní postoj/
- vést k porozumění motivace chování dítěte
- soustředit se na to, co rodiče mohou nebo dokonce musí udělat ke zlepšení situace
- na konci rozhovoru vždy shrnout, co bylo dohodnuto
- dohodnout se na následném sezení k reflexi, jak dohodnutá opatření fungují, případně k hledání dalších možností

Provést zápis o jednání s rodičem (kopii odevzdat ŠMP).

Přestupek je hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz. školní řád, hodnocení žáka ve škole).

7 PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

Při podezření poruchy příjmu potravy u žáka zaměstnanec školy:

- 1) Naváže osobní kontakt s žákem.
- 2) Vždy informuje zákonného zástupce.
- 3) V případě zájmu ze strany žáka nebo jeho zákonného zástupce nabídne možnosti odborné pomoci.
- 4) O jednání se zákonnými zástupci žáka provede zápis (kopii odevzdá ŠMP).

8 PODEZŘENÍ NA TÝRÁNÍ ČI ZNEUŽÍVÁNÍ DÍTĚTE

Při podezření na týrání či zneužívání žáka (změna v chování, zhoršení prospěchu, špatná hygiena, modřiny, úzkostné až vyděšené reakce, otálení s odchodem domů, trvalý hlad, únava, neomluvené absence) postupuje zaměstnanec školy takto:

- 1) Naváže s žákem osobní kontakt.
- 2) Informuje třídního učitele, výchovného poradce, školního metodika prevence, vedení školy.
- 3) Třídní učitel vyzve rodiče ke konzultaci, kde požádá o vysvětlení změny v chování žáka. Z jednání provede zápis, který založí do dokumentace ŠMP.
- 4) V případě potřeby po posouzení konkrétní situace (při podezření ze sexuálního zneužívání vždy) kontaktuje orgán sociálně právní ochrany dítěte, popř. Policii ČR.

9 VANDALISMUS

- 1) O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
- 2) Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
- 3) V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.
- 4) Při vzniku škody na školním majetku je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka. V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.

10 ZÁVĚR

Výskyt jakéhokoliv případu rizikového chování nebo rizikového jevu je zapotřebí ihned nahlásit školnímu speciálnímu pedagogovi, metodikovi prevence nebo výchovné poradkyni.

Každé jednání, pohovor, rozhovor a informaci je nutné zapisovat a opatřit podpisy zúčastněných stran.

S krizovým plánem školy byli seznámeni všichni členové pedagogického sboru na úvodní pedagogické radě, je dostupný na stránkách školy.